

KU NOWYM HORYZONTOM

W 2015 r. Cedefop obchodziło 40. rocznicę swojej działalności; rok 2016 będzie rokiem transformacji w następstwie zmian w europejskiej polityce kształcenia i szkolenia zawodowego

Rzymski bóg Janus, od którego pochodzi łacińska nazwa stycznia, miał dwa oblicza, z których jedno spoglądało w przeszłość, a drugie w przyszłość. Po udanych obchodach czterdziestolecia w 2015 r. rok 2016 będzie dla Cedefop rokiem transformacji, gdyż Centrum dostosowuje się do nowych ram europejskiej polityki kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) oraz przygotowuje się do innych zmian.

W czerwcu 2015 r. Cedefop obchodziło swój jubileusz, organizując w Salonikach, gdzie od 20 lat mieści się jego siedziba, konferencję i wystawę pod tytułem „Od korzeni ku nowym horyzontom”. Celem wydarzenia było pobudzenie przyszłych działań na rzecz unowocześnienia kształcenia i szkolenia zawodowego

poprzez podkreślenie znaczących osiągnięć dotychczasowej współpracy europejskiej w tym zakresie. Drugie wydarzenie zostało zorganizowane w listopadzie 2015 r. w Brukseli wspólnie z fundacją Europejską Fundacją na rzecz poprawy warunków życia i pracy (Eurofound) z Dublina (również obchodzącą 40. Rocznicę utworzenia) oraz Europejskim Komitetem Ekonomiczno-Społecznym (EKES). Spotkanie to stanowiło przypomnienie głównej roli partnerów społecznych oraz EKES przy tworzeniu obu agencji. Podkreślono również istotne znaczenie dialogu społecznego dla tworzenia warunków pracy i nauki sprzyjających rozwojowi umiejętności, zwiększaniu wydajności i pobudzaniu innowacji.

Rys 1. WSPÓLNE EUROPEJSKIE NARZĘDZIA I ZASADY

W czerwcu 2015 r. w Rydze Komisja Europejska, państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) oraz partnerzy społeczni uzgodnili nowe ramy europejskiej polityki kształcenia i szkolenia zawodowego ⁽¹⁾ na lata 2015-2020. Priorytetami nowej polityki są: promowanie uczenia się w miejscu pracy, poprawa jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, zwiększenie dostępu do kształcenia i szkolenia zawodowego oraz do kwalifikacji, wzmocnienie kluczowych kompetencji oraz tworzenie większych i lepszych możliwości rozwoju dla nauczycieli i instruktorów kształcenia i szkolenia zawodowego.

Proponowane zmiany na rok 2016 obejmują prowadzony przez Komisję Europejską „program na rzecz umiejętności” oraz być może „jednolitą zintegrowaną usługę” w odniesieniu do informacji na temat kwalifikacji i umiejętności. Okaże się również, w jaki sposób napływ uchodźców i osób ubiegających się o azyl do UE wpłynie na kształcenie i szkolenie zawodowe. Ponad 80% osób przybywających jest w wieku poniżej 35 lat; swobodny dostęp do kształcenia i szkolenia oraz do rynku pracy ma zasadnicze znaczenie dla ich integracji.

Powyższe zmiany wymagają od Cedefop dostosowania działań, a rok 2016 będzie oznaczał koniec obecnych średnioterminowych priorytetów Cedefop (ramka). Nowe priorytety zostaną uzgodnione w ramach czteroletniego dokumentu programowego na lata 2017-2020. W ramach wspólnego podejścia dotyczącego agencji regulacyjnych oczekuje się, że Komisja Europejska przedstawi w 2016 r. wniosek dotyczący nowelizacji rozporządzenia ustanawiającego Cedefop. Ma ona służyć uaktualnieniu opracowanej w 1975 r. misji Cedefop, tak aby ściślej odzwierciedlała jego rolę łączenia kształcenia i szkolenia zawodowego z rynkiem pracy.

Przygotowania do zmian mają również wpływ na sposób funkcjonowania Cedefop. Jubileuszowy rok Cedefop stanowi dobre podsumowanie jego przemiany z agencji, która opisywała, informowała i rozpowszechniała informacje na temat kształcenia i szkolenia zawodowego, w organizację, która analizuje, doradza i przekazuje polityki i pomysły dotyczące kształcenia i szkolenia zawodowego. Nowa struktura organizacyjna

wprowadzona w 2015 r. umożliwia Cedefop połączenie swoich funkcji prowadzenia badań i analiz oraz doradzania w zakresie polityki celem ugruntowania jego roli jako brokera informacji. W 2016 r. Cedefop sporządzi więcej sprawozdań dotyczących poszczególnych państw służących poznawaniu i wdrażaniu polityki w państwach członkowskich. W niektórych dziedzinach, na przykład w zakresie europejskich narzędzi oraz europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego, Cedefop już bezpośrednio wspiera państwa członkowskie.

RAMKA O CEDEFOP

Cedefop jest agencją Unii Europejskiej, która pomaga kształtować polityki kształcenia i szkolenia zawodowego w celu promowania doskonałości i integracji społecznej. Cedefop pomaga również zacieśniać współpracę europejską w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego. Cedefop ma trzy priorytety na lata 2012-2016:

- wspieranie unowocześnienia systemów kształcenia i szkolenia zawodowego;
- rozwój karier i zmiany sytuacji zawodowej, w tym takie kwestie, jak kształcenie ustawiczne i szkolenie zawodowe, kształcenie dorosłych oraz uczenie się w miejscu pracy;
- analiza potrzeb w zakresie umiejętności i kompetencji.

Wszystkie działania Cedefop wspierają program europejskiej polityki kształcenia i szkolenia zawodowego oraz obejmują zadania, o wykonanie których w szczególności prosiła agencję Rada Ministrów, Komisja Europejska, państwa członkowskie i partnerzy społeczni. Na przykład sprawozdawczość w zakresie zmian polityki kształcenia i szkolenia zawodowego w państwach członkowskich, pomoc w opracowywaniu i wdrażaniu europejskich narzędzi wspierania mobilności, takich jak Europass, Europejska Rama Kwalifikacji oraz europejskie prognozy podaży określonych umiejętności i zapotrzebowania na nie. Informacje Cedefop, gromadzone poprzez badania, analizę polityki i sieć kontaktów, rozpowszechnia się za pośrednictwem strony internetowej Cedefop, publikacji, mediów społecznościowych i wydarzeń.

Cedefop zostało utworzone dnia 10 lutego 1975 r., początkowo miało swoją siedzibę w ówczesnym Berlinie Zachodnim, a w 1995 r. Centrum przeniesiono do Salonik. Analizy Cedefop dotyczące systemów i polityk kształcenia i szkolenia zawodowego są wysoko cenione. Cedefop jest uznawane na forum międzynarodowym za wiodący ośrodek wiedzy eksperckiej na temat ram kwalifikacji i prognozowania potrzeb w zakresie umiejętności. Aby zapewnić uzupełnianie się działań i uniknąć ich dublowania, Cedefop ściśle współpracuje z innymi organizacjami europejskimi, krajowymi i międzynarodowymi.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

Polityki unowocześniania systemów kształcenia i szkolenia zawodowego

Od 2004 r. Cedefop opracowuje sprawozdania z postępów państw członkowskich we wdrażaniu priorytetów europejskiej polityki kształcenia i szkolenia zawodowego uzgodnionych przez nie z Komisją Europejską i partnerami społecznymi w ramach procesu kopenhaskiego. W 2015 r. Cedefop opublikował sprawozdanie monitorujące Skuteczniejsze kształcenie i szkolenie zawodowe na rzecz lepszego życia, w którym przeanalizowano postępy we wdrażaniu priorytetów zawartych w komunikacie z Brugii z 2010 r. Wykorzystując informacje z ReferNet – europejskiej sieci Cedefop służącej kształceniu i szkoleniu zawodowemu, sprawozdanie przyczyniło się do ukształtowania dyskusji na temat priorytetów nowej polityki kształcenia i szkolenia zawodowego uzgodnionych w Rydze w 2015 r. Cedefop będzie nadal monitorować i analizować zmiany w krajowych politykach kształcenia i szkolenia zawodowego. Będzie również publikował informacje na temat zmian w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz zmian na rynku pracy w Niemczech i na Słowacji – państwach sprawujących prezydencję UE w 2016 r.

Zaproponowana w ramach inicjatywy *Mobilna młodzież* ⁽²⁾ **tablica wyników mobilności** pomaga państwom członkowskim określić, w jakim kierunku należy kierować wysiłki celem zapewnienia skuteczności mobilności edukacyjnej. Po opracowaniu studium wykonalności w 2015 r. Cedefop przedstawi pierwszą tablicę wyników mobilności dla początkowego kształcenia i szkolenia zawodowego w 2016 r. Będzie ona obejmować cztery kluczowe tematy (informacje, administrację, uznawanie i finansowanie). W latach 2016-2017 zostanie dodanych sześć kolejnych tematów, w tym motywacja, przygotowanie i jakość.

Europejskie **kształcenie i szkolenie zawodowe** przechodzi fundamentalną zmianę. W 2015 r. Cedefop rozpoczęło badanie mające na celu zrozumienie sił powodujących te zmiany oraz ich charakteru. W 2016 r. szeroko omówione i rozpowszechnione zostaną pierwsze ustalenia na temat tego, jak należy definiować kształcenie i szkolenie zawodowe oraz na temat czynników zewnętrznych (na przykład kwestii demogra-

ficznych). Po wstępnych wnioskach z badania i konferencji z 2015 r. w roku 2016 Cedefop będzie nadal przedstawiało analizy wpływu globalizacji na kwalifikacje w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego. Będzie w dalszym ciągu wspierało prace nad międzynarodowymi kwalifikacjami sektorowymi.

Od ponad dekady Cedefop współpracuje z Komisją Europejską, państwami członkowskimi i partnerami społecznymi w celu opracowania **wspólnych europejskich narzędzi i zasad** (rys 1). Europejskie narzędzia łącznie umożliwiają lepsze rozumienie kwalifikacji oraz ułatwiają ludziom korzystanie z różnego rodzaju kształcenia (na przykład kształcenia ogólnego i zawodowego) w różnych państwach. Cedefop przyczyniło się do opracowania tych europejskich narzędzi i zasad, a obecnie wspiera ich wdrażanie na poziomie krajowym.

Główne efekty utworzenia **Europejskiej Ramy kwalifikacji** (ERK) oraz związanych z ERK krajowych ram kwalifikacji w odniesieniu do krajowych polityk kształcenia i szkolenia omówiono w publikacji Cedefop z 2015 r. *Analysis and overview of national qualifications framework developments in European countries [Analiza i przegląd zmian w krajowych ramach kwalifikacji w państwach europejskich]*. Państwa coraz bardziej postrzegają krajowe ramy kwalifikacji jako narzędzie reformowania nie tylko kwalifikacji, ale również szerzej kształcenia i szkolenia. W 2016 r. Cedefop będzie w dalszym ciągu analizować zmiany w krajowych ramach kwalifikacji i zamieszczać w internecie aktualne informacje na temat poszczególnych państw.

W zaleceniu Rady z 2012 r. określono termin na rok 2018 r., w ciągu którego państwa mają wdrożyć ustalenia dotyczące **walidacji kompetencji zdobytych poprzez uczenie się nieformalne i pozaformalne**. W 2016 r. Cedefop zorganizuje dużą konferencję, na której omówione zostaną działania pozostające do zrobienia w celu dotrzymania tego terminu oraz powiązania między walidacją a europejską i krajowymi ramami kwalifikacji. W 2016 r. zostanie opublikowanych szereg badań Cedefop na temat różnych aspektów walidacji oraz aktualne informacje na temat poszczególnych krajów i sprawozdanie podsumowujące celem wsparcia dyskusji. Konferencja będzie się w szczegól-

⁽²⁾ *Mobilna młodzież – promowanie mobilności edukacyjnej młodych*. Zalecenie Rady z 2011 r.

ności skupiać na tym, jak walidacja, doradztwo oraz inne polityki związane z kształceniem i szkoleniem zawodowym mogą wspierać **integrację migrantów i uchodźców na rynku pracy** w Europie.

Liczba osób korzystających z narzędzi **Europass** nadal rośnie. Ponad 126 mln osób odwiedziło stronę internetową (<http://europass.cedefop.europa.eu>) od momentu jej uruchomienia w 2005 r., w tym 24 mln w 2015 r. Od 2005 r. wygenerowano w Internecie 65 mln CV, w tym 18 mln w 2015 r. W 2016 r. Cedefop udoskonali swoją stronę internetową w celu usprawnienia usług. Jeżeli Komisja Europejska zdecyduje się na dokonanie przeglądu decyzji w sprawie Europass z 2004 r. oraz zalecenia dotyczącego europejskich ram kwalifikacji z 2008 r., Cedefop poprze proces.

W 2015 r. Cedefop i Komisja Europejska opracowali podręcznik **zapewnienia jakości** dla krajowych organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego. Następnie w grudniu odbyło się seminarium „Learning providers and the quality of learning delivery” [*Placówki edukacyjne oraz jakość realizacji kształcenia*], na którym zbadano potrzeby i priorytety placówek edukacyjnych w zakresie zapewnienia elastyczności i jakości.

Sukces europejskich narzędzi i zasad zależy od konsekwentnego wykorzystywania **efektów uczenia się** (tego, co ktoś, kto się uczy, może zrobić na koniec każdego procesu formalnego lub innego niż formalne uczenie się) bardziej niż od nakładów w naukę (czasu trwania i miejsce nauki). Forum Cedefop poświęcone poznawaniu polityki dotyczące sporządzania i stosowania efektów uczenia się w 2015 r. to kolejny przykład zwiększania wsparcia dla krajowych interesariuszy wdrażających europejskie narzędzia w państwach członkowskich; kolejne forum na temat efektów uczenia się odbędzie się w 2016 r. Cedefop opublikuje również w 2016 r. opracowanie na temat stosowania efektów uczenia się w kształceniu i szkoleniu w 33 państwach.

Skupienie się na obywatelach: kariery i zmiany sytuacji zawodowej

Wysokie bezrobocie młodzieży spowodowało powrót zainteresowania przygotowaniem zawodowym (apprenticeship). Cedefop wspiera **Europejski Sojusz na rzecz Przygotowania Zawodowego** na szereg sposobów. W grudniu 2015 r. podczas konferencji „Engaging small and medium-sized enterprises (SMEs) in

apprenticeship” [*Zaangażowanie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w przygotowanie zawodowe*] przedstawiono przykłady MŚP, które odgrywają wiodącą rolę w tworzeniu programów przygotowania zawodowego. Zachęcano również do tworzenia dwustronnych i wielostronnych partnerstw w celu przekonania MŚP, aby w większym stopniu angażowały się w przygotowanie zawodowe. Cedefop sfinalizowało również przeglądy przygotowania zawodowego na Litwie i Malcie, a obecnie dokonuje przeglądu w tym zakresie w Grecji, we Włoszech i w Słowenii. W 2016 r. Cedefop sporządzi analizę przygotowania zawodowego w państwach członkowskich; opublikuje również opracowanie na temat zarządzania przygotowaniem zawodowym i jego finansowania oraz zorganizuje drugie forum poznawania polityki na temat uczenia się w miejscu pracy i przygotowania zawodowego w UE.

W 2016 r. Cedefop opublikuje również opracowanie na temat ekonomicznych i społecznych kosztów związanych z **niskimi kwalifikacjami osób dorosłych**. W 2016 r. udostępnione zostaną wyniki nowego **badania ankietowego Cedefop na temat kształcenia i szkolenia zawodowego** i będą one źródłem informacji o stanie wiedzy, atrakcyjności i skuteczności kształcenia i szkolenia zawodowego. W ramach forum poznawania polityki zorganizowanego przez Cedefop w 2016 r. przekazane będą materiały na temat skutecznych polityk i praktyk w zakresie ustawicznego rozwoju zawodowego **nauczycieli i instruktorów kształcenia i szkolenia zawodowego**, w tym uczenia w miejscu pracy i przygotowania zawodowego.

Analiza umiejętności i kompetencji

Prace Cedefop w zakresie rozwoju umiejętności wspierają program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia określony w strategii „Europa 2020”. Kwestia **niedopasowania umiejętności** ma wysoki priorytet w ramach polityki. W 2015 r. Cedefop opublikowało wyniki swojego europejskiego badania ankietowego na temat umiejętności i miejsc pracy w opracowaniu *Skills, qualifications and jobs in the EU: the making of a perfect match?* [*Umiejętności, kwalifikacje i miejsca pracy w UE: uzyskanie idealnego dopasowania?*] Podkreślono w nim konieczność rozszerzania uczenia się w miejscu pracy, znaczenie kształcenia ustawicznego i szkolenia zawodowego celem podążania za zmianami w zakresie zadań

związanych z pracą oraz istotne znaczenie jakości pracy dla rozwoju umiejętności. Skutki ustaleń w odniesieniu do polityki omówiono na konferencji wysokiego szczebla w grudniu 2015 r. Dyskusja potrwa przez cały 2016 rok.

W grudniu 2015 r. Cedefop wraz z Komisją Europejską uruchomiło zmienioną **unijną panoramę umiejętności** (EU Skills Panorama – EUSP) – dynamiczną, interaktywną platformę internetową udostępniającą dane na temat trendów w zakresie umiejętności i miejsc pracy w całej Europie. Prace będą kontynuowane w 2016 r., aby dostosować platformę do użytku przez doradców oraz decydentów. Komisja Europejska przy wsparciu Cedefop bada możliwość stosowania „jednolitej zintegrowanej usługi”, łączącej EUSP i inne źródła informacji, takie jak EURES (służący poszukiwaniu pracy w Europie) oraz Europass.

Współpracując z innymi organizacjami międzynarodowymi, Cedefop zyskało sobie opinię centrum wiedzy eksperckiej w zakresie zależności między umiejętnościami, kształceniem i szkoleniem zawodowym oraz rynkiem pracy. W 2015 r. Cedefop zaktualizowało swoje ogólnoeuropejskie **prognozy dotyczące podaży umiejętności i zapotrzebowania na nie** i przedstawiło prognozy dla każdego państwa członkowskiego, które pokazały, że za europejskimi wartościami średnimi stoją istotne różnice między państwami. W 2016 r. Cedefop sporządzi nową prognozę na rok 2030 oraz wraz z Komisją Europejską i OECD opracuje scenariusze polityki rozwoju umiejętności.

Przez cały 2016 rok Cedefop będzie wspierać budowanie zdolności w państwach członkowskich, tak aby **przewidywać zapotrzebowanie na umiejętności i dopasowywać je do potrzeb rynku pracy**. Dowody wskazują, że niedopasowanie umiejętności może się dalej utrzymywać w sytuacji braku informacji o pojawiającym się zapotrzebowaniu na umiejętności lub w przypadku słabych powiązań między kształceniem i szkoleniem zawodowym a rozwojem lokalnej/regionalnej gospodarki. W rezultacie w 2016 r. Cedefop opublikuje swoją pracę o systemach zarządzania umiejętnościami w państwach UE. Cedefop opublikuje również w internecie wskaźnik

umiejętności podsumowujący to, jak państwa radzą sobie z rozwijaniem i wykorzystywaniem umiejętności. Forum poznawania polityki będzie służyć wymianie doświadczeń na temat tego, jak dostosować organizację kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Aby wskazać zawody i umiejętności o zasadniczym znaczeniu dla gospodarki UE i wyjść naprzeciw obawom dotyczącym **niedoboru wykwalifikowanej siły roboczej**, Cedefop opublikuje w 2016 r. opracowanie, w którym określone będą niedobory stanowiące zagrożenie dla gospodarki.

RYS 2. WYKORZYSTANIE WIEDZY EKSPERCKIEJ CEDEFOP W 2015 R.

Skuteczna agencja europejska

Informacje i wiadomości przekazywane przez Cedefop stanowią integralną część jego działalności i są ściśle dostosowane do programu polityki kształcenia i szkolenia zawodowego. Czasopismo Cedefop *Skillset and match*, publikowane trzy razy do roku, będzie nadal przedstawiało szerokiej rzeszy odbiorców działania Centrum oraz zmiany w europejskim kształceniu i szkoleniu zawodowym.

Cedefop dokładnie monitoruje swoje zasoby i stosuje budżet zadaniowy. Jego wskaźniki wyników pokazują, że interesariuszy cenią jego pracę, a zapotrzebowanie na jego wiedzę ekspercką rośnie (rys 2). W 2015 r. poziom wykonania budżetu Cedefop ponownie przekroczył 99%. Audyty potwierdzają, że procedury Cedefop są stałe, a jego systemy kontroli wewnętrznej działają dobrze.

Pomimo ograniczeń budżetowych istniejących od 2009 r., ze względu na zapotrzebowanie zadania się zwiększyły, w szczególności sprawozdawczość w zakresie polityki, wsparcie europejskich narzędzi oraz analizy krajowych i europejskich prognoz dotyczących umiejętności. Zwrócono się również do Cedefop o podjęcie się nowych zadań, dotyczących na przykład unijnej panoramy umiejętności, europejskiego spisu walidacji oraz tablicy wyników mobilności kształcenia i szkolenia zawodowego, jak również o wsparcie procesu wdrażania w państwach członkowskich.

Mając za sobą ponad 40 lat doświadczeń, Cedefop nadal pomaga decydentom, w tym partnerom społecznym, na poziomie europejskim i coraz częściej na poziomie krajowym, dostosowywać systemy kształcenia i szkolenia zawodowego do nowych potrzeb oraz wspierać obywateli, dla których kształcenie i szkolenie zawodowe stanowi pierwszą drogę do zatrudnienia.

CEDEFOPEuropejskie Centrum Rozwoju
Kształcenia Zawodowego**Nota informacyjna – 9108 PL**

Nr kat.: TI-BB-16-001-PL-N

ISBN 978-92-896-1993-6, doi: 10.2801/8269

Copyright © Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop), 2016 r

Powielanie jest dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Notatki informacyjne są publikowane w językach angielskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim włoskim oraz w języku kraju pełniącego prezydenturę UE. Aby otrzymywać je regularnie, należy zarejestrować się na stronie internetowej: <https://www.cedefop.europa.eu/en/user/register>

Inne notatki informacyjne i publikacje Cedefop są dostępne pod adresem: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx>

P.O. Box 22427, 55102 Thessaloniki, Grecja

Europe 123, Thessaloniki, Grecja

Tel. +30 2310490111, Fax +30 2310490020

E-mail: info@cedefop.europa.euvisit our portal www.cedefop.europa.eu